Noomerai sen 10 mynge.

Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtii!

Buriaad-Mongoloi YNEN

№ 267 (2300) 1937 onoi NOJAABRIIN 21 VOSKRESEENЬ

14-xi zilee garaa ULAAN-YDE gorod, BMASSR

BK(b) P-iin Buriaad-Mongoloi Mozkoom ba BMASSR-ei CGK-ai y..rbyriin gazeeta

SOVEED ARADAI KANDIDAADUUD

Azalşanai niitiin organizaacanuudaar tabin debzyylegdehen ba ookrugai hunguuliiin komiisanuudaar registraacalagdahan, SSSR-ei Verxoovno Soveedai deputaaduudai kandidaaduudai nerenyyd byxii oron soo tolilogdozo baina.

Ene xadaa—aguu jixe Soveed aradai ynge şarai geeşe.

Erximyydei ton erximyyd, gabijaatanai ton gabijaatanuud Aradai etigel xyndeer xyrieelegdehen, deputaaduudai kandidaaduudai eneen şingi sostaavii istoori medexegyi baina. Byxii ynen şudarguu azalşanda bajasxalan ba zol xubi asaragşa socialiizm ba eksploataacalga, gulranşalalga mexelelgiin byrzyaazna baiguulalta xojoroi xoorondo ondoo baidag şingi, soveedai parlaamentariizm bolbol byrzyaazna parlamentariizmhaa ondoo baina.

Xenei nere xadaa, socialiizmiin aguu jixe ilaltanuudai, gerelte ba bajartai baidalai siimbol boloob, tereende—nyxer Staalinda xanduulagdahan, ynen zyrxenei dyle badarma amarşalalga ba inagai ygenyyd, manai yrgen Exe oronoi zaxahaa zaxa xyrter, xeden olon toonoi suglaanuud deere duuldana. Tereenei kandidatuura bolbol tyrbilgyi olon toonoi organizaacanuudaar debzyylegdehen baina. Kandidatuura bolbol manai oronoi hunguuliiin xuulitai erid zoxilduulagdan, nyxer Staalinai kandidatuura gansal hunguuliiin ookrug deere—Moskvaa goorodoi Staalinsk hunguuliiin ookrug deere registraacalagdahan baina. Tiigebeş, dekaabriiin 12-oi aldarta yder xeden arbaad milioon soveed hungagşad bolbol Staalin tuxai, manai paarti tuxai, manai Exe oron tuxai hanahaar le hunguuliiin yyrnede oşoxo ba Staalinsk soraatniguud, şabinar ba xymyyzegşedei tylee, manai oronoi erxim xybyyd ba basagadai tylee duugaa ygexe baina.

Nyxer Staalinai erxim soraatniguud ba oiriin şabinar—paarti ba praviitelьstviin xytelberilegşed, aradai etigel xyndeer xyrieelegdehen, komuniizmiin tylee temesegşed—nyxed Moolotov, Kaganooviç, Voroşilov, Kaliinin, Andreejev, Mikojaan, Çyybarь, Kosioor, Zdaanov, Jezoov, Eixe, Xryşoov ba BK(b) Paartiiin Centraalьna Komiteedai busa geşyydei kandidatuura xeden olon toonoi Ookruguud deere debzyylegdehen baina.

Kandidaaduudai dunda—manai oronoi tomo tomoxon gyrenei azaljabuulagşad ba erxim tyryy paartin xydelmerilegşed bii. Ene xadaa delxei deerexi aguu jixe revoliyyciin gorniili yngerhen, socialiizmiin tylee olon zilei temeselde xatuuzahan, manai geroilig xydelmerişen angi ba tariaaşanai erxim xybyyd geeşe.

Manai socialiizmiin aguu jixe ilaltanuudai epooxiin ton gaixamşag yzegdel xadaa—xeden olon arbaad mingaad şine xynyydei tyrgen ysehen yselte bolno. Ene xadaa—arad oloniitiin ton dunda baa garhan, socialiizmiin byxii ba ali byxii daisadta esergyy temesexe temesel soo urgahan, gaixamşag, talaantatai xytelberilegşed geeşe.

Soveed, socialiis demokratiizmai xysen xadaa, aradai ton yrgen oloniitii gyrenei xytelberide xabaaduulan elsyylxe jabadalda baina. Arad bolbol xeden olon jyriin xydelmerişen, tariaaşan ba soveed inteligeentnuudii xydelmerişen ba tariaaşanai socialiis gyrenei Verxoovno Soveedta debzyylze baina. Ede xynyyd jaagaad iime gigaant jixeer urgaa geeşeb. Leenin—Staalinai aguu jixe paartiiin hurguuli, staxaanovsk azalai hurguuli bolbol gyrenei masştaabaar bodoxiiji tedeniii hurgaa. Edener bolbol ton ynete poliitikan dyrşelii bejedee oloo, oloniitiin dunda jixe etigel xyndii xeregledeg, niitiin azal jabuulagşad bolon urgaa. Paartin ba paartin bişe bolьşeviiguud, xydelmerişen angiin ynge şarai, gansal manai oron soo bişe, myn byxii delxei deere aldar soloo suurxuulhan xynyyd, edel baixa: Staxaanov, Diyykanov, Bysiigin, Krivonoos, Izootov, Smetaanin, Oogaev, Vinograadova, Simonzeenkova, Şavalioova ba busad.

Kolxoozno tariaaşanai gaixamşag xybyyd ba basagaduud Verxoovno Soveedai deputaaduudai kandidaaduudai dunda erxiingee johoor oloxon le huuri ezelze baina. Mariija Deemçenko, Konstantiin Boorin, Paaşa Angeliina gexe metiin, iimenyyd nerii xen medexegyib. Kolxoozno oloniite bolbol soveed aradai hungagdamalnuud bolzo şadamaar, xeden olon şine xynyydii debzyylze baina. Tedenь, egeel ede bolno: Kombainioor Vedeernikov (Oomsk mozo), traaktorno brigaadiin brigadiir Kaşaapov (Başkiirai ASSR), kolxoozoi tyryylegşe Seerikov (Kyyrsk mozo).

Gyreniii xytelberilen zoloodoxo iskyystvii şudalan abhan, azyiledberi, traansport ba xydee azaxuin staxaanovtan bolbol komuniizmda orolgiin ysloovinuudai negen bolxo, fiziiçesk ba uxaanai azalai dyteleldexe jabadalai bodoto temdegyyd bolno.

Socialiis Exe oronoi ynen saxiuui—manai aldarta Ulaan Aarmi bolbol soveed aradai kandidaaduudai dunda eehediingee ysoon bişe tyryy xynyydii toolozo baina. Ende, bidener bolbol byxii orondomnai eli medegdexe, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin erxim polkovoodcanuudai nerenyydii oloxo bainabdi. Zişeelxede, Ulaan Tugta Baltiiin Floodai podvoodnig—baga komandiir nyxer Selezniov, Xaradalain Floodai podvoodnig—baga komandiir nyxer Zamiaatin, eensk xehegei leitenaant nyxer Paavlenko (Dneepropetroovsk mozo) g. metiin manai geroilig krasnoarmeisk ba krasnofloodsk zaluuşuudai tyleelegşed baixa baina.

Aradai etigel xyndeer ba inaglalaar xyrieelegdehen, paarti ba praviitelьstviin xariuusalgata daabarinuudii dyyrgexe zuuraa, aarktikiin myliihen soo ba agaarai okeaan soo xaruulhan zişeeleşegyi gabijaagaaraa manai Exe oroniii aldarşuulhan, Soveed Sojuuziin geroinuudai plejaada Verxoovno Soveedta oroxo baina. Groomov, Çkaalov, Papaanin, Vodopьjaanov, Petroov, Deniisov, Rodiimcev, Baidykoov, Çerniix ba busad—edenei nerenyyd bolbol Soveed grazdaniiin byxende ton tyrel ba ton oiriin nere boloo.

Manai bylgemei tegşexen erxete geşyyn bolzo, xydelmerişen angi ba tariaaşantai xamta socialiis baiguulaltada xabaa dagşa soveed inteligeence bolbol xeden olon toonoi kandidaaduudii oruulan debzyylxe baina. Delxein aldartai erdemtedei xazuugaar doriuun zantai agronoomuud ba bagşanar, vraaçnuud ba inzeneernyyd baina. SSSR-ei Akadeemi Nauukiin prezideent Komaroov ba hurgagşa nyxer Leoonova, SSSR-ei aradai artiist Moskviin ba inzeneer Kovaleenko gegşed Verxoovno Soveedai deputaaduudai kandidaadta soveed aradai voolioor debzyylegdehen baina. Xyn tyrelxiteniii syleelexiin tylee temesehen erxim temesegşedei hanal bodoloi preedmed bolxo nauuka ba azalai negedel gyisedxegdeze baina.

Soveed bylgem bolbol exenerii gyised syleelexe jabadalii egeel tyryyn asarhan baina. Manai exe oron bolbol jamar gaixamşag exenernyydii gargana geeşeb. Erximyydei ton erximyydei dunda baigşad—egeel ede baina: emegtei kolxoozniq Şapovaalova (Voroneziin mozo), SSSR-ei aradai artiist Korçaagina—Aleksandroovskaja (Leeningraad), hurgagşa Poostnikova (Dneepropetroovsk mozo), emegtei xydelmerilegşe Alyyşkina (Tamboovai mozo), txaaçika—staxaanovşa Tyxvatyyllina (Tataarai ASSR), traktoriist Praskoovьja Kovardaan (Krasnodaarai xizaar). Manai orondo byxii naacanuud tegşexen erxetei. Araduudai axadyygei azahuudai — manai olonacionaalьna gyrenei xyse şadalai baragdaşagyi gulamta myn. SSSR-ei araduudai xoorondoxi xani barildalga bolbol kandidaaduudai sostaav soo honoroor xaragdaxa baina, gebel, tende orosoi xazuuda—tataar ukraiinciin xazuuda—yzbeeg, kazaagai xazuuda — beloryys baina.

Kandidaaduud byxii oron soo debzyylegdee. Kandidaaduudai tylee agitaaca bolbol xaa xaanagyi delgereze baina. Ene xydelmeriiin gol gazaranь—hunguuliiin uçaastag deere geeşe. Tusxaita hunguuliiin ookrug deere debzyylegdehen kandidaadai nere, bioograafi ba gabijaaji medexegyi negeş hungagşa yldexe johogyi. Kandidaadai tylee delgereed jabaa agitaaciin tyryyşiin ydernyyd bolbol ene xydelmeriiin jabaxa erxe baidal ali tuxai jixe bainab, tereenei ygehen rezylьtaad poliitikan talaar jaagaa ynetei bainab geze xaruulna. Paartin organizaacanuud bolbol aradai erxim tyryy kandidatuuranuudai tylee zuun proceent duugaa ygexe jabadalii tuilaxiin tulada, agitaaca ba propagaandiin bolьşeviig meetoduudai byxii bajalig arsenaalnuudii xereglexe johotoi. Hunguuliiin uçaastoguud deerexi emxilgiin ba agitacioonno propagandiis xydelmeriiin asuudalnuudta zoriuulagdahan, speciaalьna pleenym zarlahan, paartiiin moskvaagai goorodoi komiteed bolbol ene xydelmeride tabixa anxaralai zişeeji xaruulna. Hungaltiin amzalta uçaastog deere şiidxegdene, tiimehee byxii paartin organizaacanuudai byxe anxaralii hunguuliiin uçaastog teeşe xanduulxa xeregtei.

Moskvaagai Staalinsk hunguuliiin ookrugai 125 mingan azalşan bolbol nyxer Staalinda xandahan bişeg soogoo bişexenь:

„Nyxer Staalin, tanai tylee duugaa ygexedee, bidener bolbol manai aguu jixe Exe oronoi xeden milioon aradai zargalanta, syleete, bajasxalanta, şanga şadalta baidalai tylee duugaa ygenebdi, bidener bolbol Soveeduudai oronoi yşee byri gaixamşagta jireedyi sagai tylee duugaa ygenebdi“

SSSR-ei byxii azalşanai tyryyşiin kandidaadai tylee duugaa ygexe zol xubida xyrtehen hungagşadai ede ygenyydii leenins—staalinsk paartida, tereenei Staalinsk Centraalьna Komiteedta, soveed praviitelьstvodo etigexe eehediin etigel xynde ba inaglal soo negen hanaltai, byxii soveed arad daxin dabtana.

(C. O. „Praavdiin“ tyryy bişeg).

Sojuuzai Soveedai deputaadai kandidaad nyxer Solomoon Matveejeviç IVANOOV

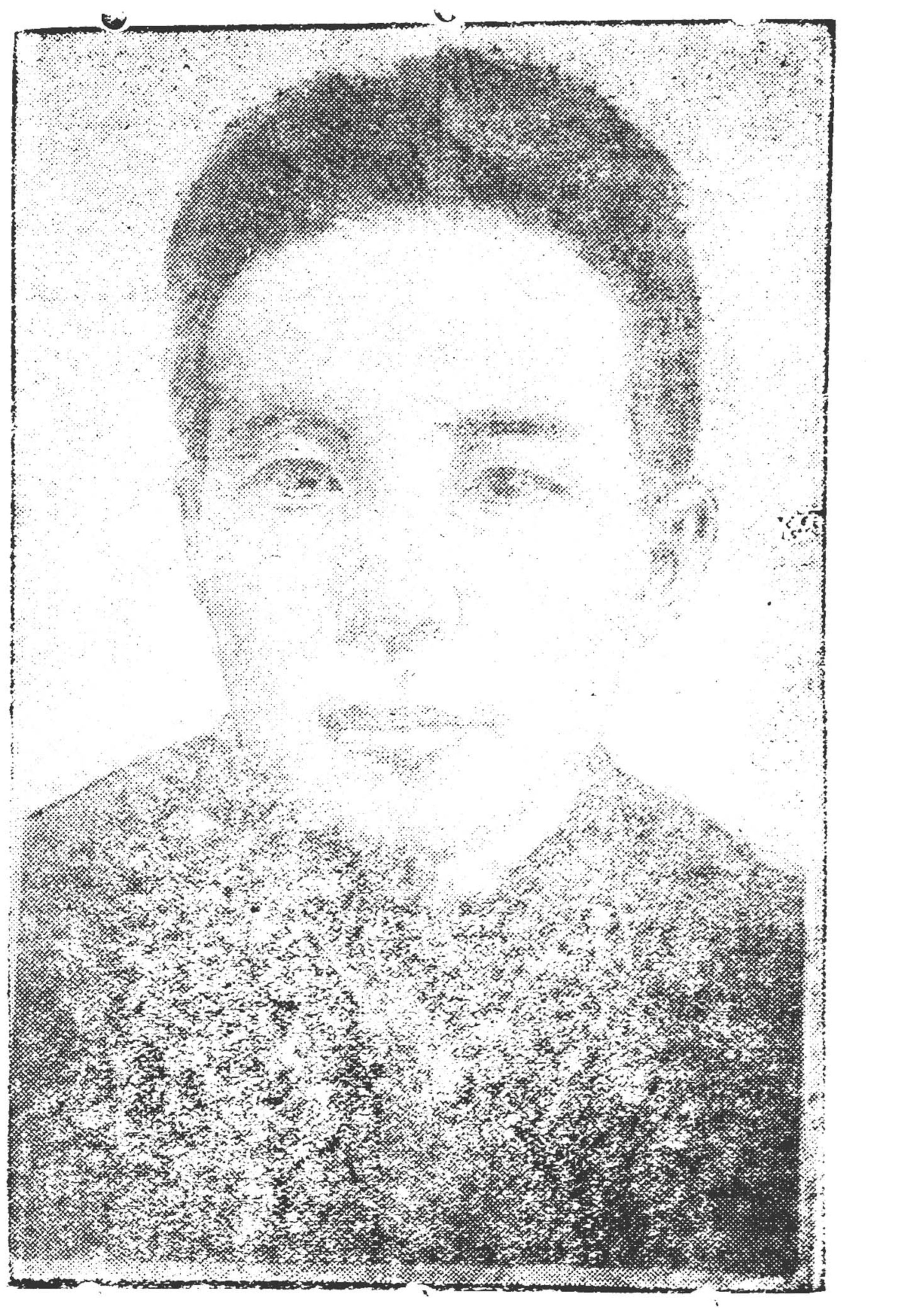

Nyxer Ivanoov 1912 ondo, Alairai aimagai, Tangyyd bylsoveedta, ygeitei tariaaşanai byle soo tyrehen baina.

Nyxer Ivanoov eeriingee xyygen nahii tyrehen niutagtaa baiza yngergehen baixa jym. 1924 ondo niutagtanь „Leeninei Oşon“ kolxooz emxiixegdeze, Solomoonoi esege—Matvei Ivanoov tereende tyryyşiin geşyydei negen bolzo orohon baina. Myn ene zilhee nyx. Solomoon Ivanoov huraza exilebe Naimodeelьskiin exin hurguuliii 1928 ondo dyyrgemseeree, Alairai doloon zilei hurguulida orobo.

Ende huraza baixa yjedee Solomoon komsomooldo orozo, niitiin xydelmeri jabuulagşa—aktiviistnarai negen bolhon ba kolxooz emxidxexe, kulaaguudtai temesexe jabadalda erşemtei xabaadalsahan baina.

1931 ondo komsomooloi organizaaca nyx. Ivanoovii negen zilei pedagogiis kyyrsede elьgeebe. Ene kyyrsee dyyrgeed, nyx. Ivanoov bogonixon sag soo pedagoog bolood jabataraa, komsomooloi xydelmeride orobo.

1932 ondo BK(b) P-iin bodoto geşyynde orohon baina. Ulaan-Ydede parovooz-vagoonoi zavoodai barilgiin exilxeleer nyx. Ivanoov tende komsomooloi xytelberilexii xydelmeride elьgeegdebe. Buriaadai gegaantiin barilga deere nyx. Ivanoov eeriingee eneergii byrin gargaza, barilga deere jire hen zaluu kolxoozniguudii bolbosoruulxa, xymyyzyylxe ba emxidxexe talaar eeriingee xamag byxii şadabariii xaruulhan baina.

1934 ondo nyx. Ivanoov paartin xydelmeride orozo, tyryylen PVZ-ai sovxoozoi partoorg bolzo ba udaanь zavood deeree vagoonno-kolioosno ceexiin partoorg bolzo xydelmerilbe. Ene paartin xydelmerinyydte xydelze jabaxadaa nyx. Ivanoov xadaa Leenin—Staalinai paartiiin ynen xybyyn baihanaa bejeeree xaruulza, paartin ba paartin bişe bolьşeviiguudii emxidxen negedxeze şadahan ba eeriingee zişeegeer niitiin dunda avtoriteedtai bolhon ba aradai daisadai xoroto jabuulgatai xaira gamgyi temesel jabuulhan baixa jym.

Partoorganuudai hungalta jabuulalgan soogoor nyx. Ivanoov PVZ ai partkoomoi geşyynde ba partkoomoi sekretaarai orologşodo hungagdahan ba hyylei yjede PVZ-ai—ene jixe gegaantiin paartin komiteedai sekretaaraar xydelmerilhen baina.

Nyx. Ivanoov bolbol paartin xydelmeride xydelze jabaxa soogoo jixexen emxidxegşe şadabariaa ba daisadtajaa ebseşegyi xatuu temesel xedeg, oloniitetei taharşagyi barisaatai xydelmerildeg, ynexeer paartin xytelberilegşe baihanaa xaruulba.

Nyx. Ivanoov goorodoi ba moziin xeden partkonfereencanuudai xydelmeride xabaadalsahan. BK(b) P-iin goorodoi konfereencaar gorkoomoi pleenymei ba biyroogoi geşyynde hungagdahan, moziin XI partkonfereencaar BK(b) P-iin Buriaad Mongol mozkoomoi pleenymei ba biyroogoi geşyynde hungagdahan baina.

Buriaad-Mongol aradai ynen etigelte xybyyn, paartiiin xeregte bejee ygehen xyn baixa tulada, nyx. Ivanoovii BMASSR-ei CGK-ai preziidiymei togtooloor BMASSR-ei Arkomsoveedai tyryylegşe bolgohon baina.

Nyx. Solomoon Matveejeviç Ivanoov Sojuuzai Soveedai deputaadai kandidaadta Ulaan-Ydiin xydeegei hunguuliiin ookrugai talaar registraacalagdahan baina.

Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaad Oolьga Jaakovlevna MUUTINA

Oolьga Jaakovlevna MУУГİNA

Oolьga Jaakovlevna Myytina xadaa, 1915 ondo Irkyytsk moziin Zalariiin rajoonoi zaaxan dereevnide ygeitei tariaaşanai byle soo tyrehen baina. Xesyy xynde aza huu dalhaa bolzo saghaa urda eziinь begsiigeed, esegenь ytelhen jym. Byle soogoo olon baigaa, taban yri xyyged, yşee aba ezii xojoronь. Oolьgoo erdemde hurgaxa geze hanadagş baihan haa, hurgaza şadaagyi jym, jyb gexede zeeri şadaliinь zerge haad xehen baina. Oolьga xadaa byri zaaxan baixahaa xoişo azal xeze exilhen—anxan gertee, udaateenь goorodto stoloovodo, tiigeed Batareinede xara xydelmerişeer xydeleе.

1930 ondo Myytintnei byle bultadaa kolxoozdo orohon. Myn Oolьgoş orolsohon baina. Kolxoozdo azal xexedee hainaar xedeg baigaa.

1933 ondo Myytina xadaa traktoriistnuudai kyyrsede orozo, tereenee amzaltatai dyyrgeze MTS-de xydelmerilhen baina.

Ene basagauiii ynen sexeer, hainaar xydelmerilze baina geze medeed, kombajnioor bolgon debzyylhen baigaa. Namarhaa kombajnioornuudai hurguulida myn le huralsaza zaxalba. 1936 ondo huralsalai kombajnii Myytinaada ygehen baina. Xediiş muu uçaastag ygtehen baibalanş, Oolьga Jaakovlevna kombajniin xuriaalgiin zilei noormii gyisedxeed, dyrşeltei olon kombajnioornuudhaa tyryylze garhan baina.

1936-37 onoi ybeliinь MTS-ei masterskoido xydelmerilze, naiman seejelknyydii, doloon plyygyydii xojor traaktornuudii gansaxan ybelei torşo soo zahahan baina.

Traktoriistnuudai kyyrsehee, xeden basagadii şilen abza, tedenerei huralsaldanь tuhalalsaza exilhen baigaa. Tedenertei xamta minga mingan gektaar (xojor noormo xaxad) gazar xaxalxa ujalga abxa geze şiidehen baina.

Oolьga Jaakovlevna nyxed tejee negen xamta ene abhan ujalgajaa gyisedxehen, minga mingan gektaar xaxalhan baina.

Oolьga Jaakovlevna xadaa traktoriistnuudtai negen xamta tariaan azalai brigaadanuudta xydelmeriee emxidxexedenь tuhalalsaza, xorotontoi şangaar, şuud ba erelxegeer temesedeg, loodorьnuud ba zaiguulşadta zai ygedeg ygei baigaa. Xydelmerilze baihan kolxoozdo hungaltada beledxexe tuxai xeereldee emxidxedeg, socialiis myriisee emxidxedeg baigaa.

Oolьga Jaakovlevna Myytina xadaa kolxoozdo oroxohoo xoişo aza jabadalaa temdegledeg baina. Ene zilnyydte, doloon zil soo gaixamşag yrenyydii olohon baina. Tusxai mergezelgyi, erdem nomş medexegyi basagan baitaraa, Irkyytsk moziin soloto traktoriistka boloo. Kolxoozdo baixadaa aza baidalanь şine boloo. Erdem nomdo huralsaa, teexnikii şudalaa, traaktor deerexi basagii etigelgyigeer niydenei bulangaar xaradag jabadalii butasoxidog ba aradai daisad—xorotonii eliryyldeg baina.

Komuniis paartiiin, inag voozdь ba bagşa nyxer Staalin tyryytei yrete modii urguulza baihan seserligşe şingieer inagaar urguulsa baihan komuniizmiin baiguulaltada ynen şudarguu, zaluu, yneneşe, xelberişegyi, zorim goi xynyydei negenь Oolьga Jaakovlevna Myytina gegşe myn bolno.

Xydoo bişegşed bişene

MALAA XEREGLEDEGGYI KOLXOOZ

Xori. Xezengiin somonoi, Staalinai neremzete kolxooz bolbol 600-700 tolgoi tyrexe xonid ba 1000 şaxam hubai xonidoi ybelei baira urilaxa johotoi aad, mynөө xyrter ene xydelmeriee exileegyi baina.

Tus kolxoozoi pravleeniiinxid xadaa „tariaanai xydelmeri dyyreg, tiihen xoinonь mal tuxai xelsexe johotoi“ geldeze, hanaa amarxan huunad. Malai ybelei baira zahaxa tuxai gargahan BK(b) P-iin Buriaad-Mongoloi mozkoomoi togtoolii tus kolxoozoi xytelberilegşed bejelyylxiin tuxai anxaralaa tabiaagyi baihiinь gerşelne.

Traktoriist.

Nazagai xytelberidenь eses tabixa

Zakaamin. Sagaan-Morinoi somonoi, Staalinai neremzete kolxoozoi şanar şalgagşa Deleg Banxiin gegşe өөriingөө xariuusalgata xydelmeride xaişa xereg xandadag.

Ene uşar deerehee, tus kolxoozoi hajaxan darahan siilo sonь şanar muutai, myn malainь ybelei baira ton muu. Mynөөnhөө exilze malanь tyl xajaza baina.

Tus kolxoozoi pravleeninş ene xynde myrtei zaabari ygedeggyi. Şanar şalgagşad ba kolxoozoi xytelberilegşedei zyghөө iime nazagaigaar baixada, kolxoozoi emxi ba azal xydelmeri jaagaad haizarxab

X. Bişegşe.

SSSR-ei CGK-ai Preziidiymde

Nojaabriiin 17 noi yder nyxer M. I. Kaliininai tyryylelge doro SSSR-ei CGK-ai Preziidiymei zasedaani boloo.

SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltada xereglegdexe saarban, konveertnuud ba hunguuliiin dokymeentnuudai blaankanuudaar respyyblikenyyd, xizaarnuud ba mozonuudii xangaxa baihan tuxai nyxer Çyskaajevai medeeselii zasedaani deere duulaba.

Mynөө respyyblikenyyd, xizaarnuud ba mozonuud saarhaar ba konveertnuudaar gyised xargagdanxai.

Hunguuliiin materiaalnuudii ookrugai uçaastaguudai komiisinuudta elьgeeze gyised dyyrgegdee geze 63 gyisedkoomuud medeesehen baina. Tiigebeş, hunguuliiin dokymeentnuudii nacionaalьna xelenyyd deere xeblexe jabadal zarim gazarnuudta zişeelxede, Kirgiizei ba Azerbaidzaanai SSR-nyydte haataza baina. Eneen tei xamta SSSR-ei CGK bolbol hunguuliiin materiaalnuudii xeblexe ba tereeniii hunguuliin uçaastaguud ba ookruguudta elьgeexe jabadalii tyrgedxexe tuxai tusxaita zaabarinuudii ygehen baina.

CGK-ai Preziidiym bolbol nyxer Çyckaajevai medeeselii xaraada abba.

* * *

Ene zasedaani deere M. I. Kaliinin bolbol Soveed Sojuuziin oborooniin xysii bexizyylxe talaar praviitelьstviin daabarii erxim dyyrgehenei ba ene xeregte geroiizmii gargahanai tylөө xaira olgogdohon majoor I. A. Lakeejevte Leeninei oorden ba Soveed Sojuuziin geroin nere zerge olgohonoi tuxai graamotii bariuulba.

Tereenei udaa seregei politikan ba texniis huralsalda amzalta tuilahanai tylөө xaira olgogdohon Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin kamandiirnuudta oordenuudii abba.

Myn tedenei hyyleer xydelmerişen-Tariaaşanai miliiciin xorinzilei oitoi daşaramduulan ba socialiis ymsii xamagaalaxa, revóliycioonno zuram saxixa jabadalda gabijaa gargahanai tylөө xaira olgogdohon miliicioneernyydte oorden xairanuudii bariuulaba.

CEDEENOVA GYNSEN AJUUŞEEJEVNA

1915-16 on.

Xoriiin aimagai, Orodoi adag. Xangil ynder xadiin boorido jixe teelьnig xorioogoi dunduur tuu turlaag yldeze, tedeneigee gedergee niidze jireed ondoo gazartahuuxadanь, tereen teeşenь uilganaad nege bişiixan, xyl niysegen basagan gyize jababa.

—Ei, tyrgen yrgeegiiş, nogoo duuhan geşxexenь, өөdegyi jandan...—geze xaxir şanga xaşxaraan duuldana.

„Naidan axaitan jaagaa uurtai geeşeb daa. Jyynde xodo xaraadag geeşeb. Eziim jyynde jynş geze xeledeggyi geeşeb. Jaaxadaa edenei xyyged zorgondoo gyildeze jabaxadanь, gansa namada iigeze xandanab daa “... geed dotoroo bodoxodoo. Muixoroi Naidanai xyygedte soxiuulhanaa hanaad, barxiran aldana,

Ene xen baigaa geeşeb gexede, Ajuuşiin Cedenei basaganai gargahan Gynsen gedeg bişiixan basagan baigaa. Gynsen xadaa, 7-8 nahanhaa bajaşuudai xonişon bolhon baina.

Iigeze baga balşar nahajaa jadaralta muu baidal soo barigdaza, yseg nom geze medexegyi, xaranxii munxagaar, bajaşuudta darlagdan doromzologdon jirehen xyn baigaa.

Gebeş, socialiis revoliyyciin aşaar şine baidal, şine sagai jirexede, tuugalag haixan xabarai naraar gereltyylegdehen mete haruul boloo. Genşeen jooloonoi gunigta abiaanai tahaldaxada, xydөө niutagta sojol kylьtyyriin gulamtanuud: xotonoi hurguuli, ulaan bulan bii bolzo, nom debterei delgerxede Gynsen nen tyryylen xotonoi hurguulida jabadag bolbo.

—Manai mal, manai tariaan...Abida maltai bolbo...,—geze yseglel gartaa bariaad, unşaza jadaza huuxadanь, egee ene Gynsen nomdo huraxa geze baina geeşeltei,—geze ene terenei habir şiber enieeldexede, jyyş xelengyi „iimel xadatnai erdemde hurxaal huraxab...“ geze dotoroo xeleed, byri erşemteigeer bişeg nomdo hurxii oroldozo, xojor-gurba hara yzөөd baixadaa, xuuşan mongoloor xysed unşaxa ba bişexe bolhon baigaa.

1928 on bolbo. Negete niutagai xeden ygeiteişyylei suglaraad baixadanь, Gynsen bodood xelebe.

—Bi gazeetadaş haisa unşaab. Ygeitei jaduu biden şingi zonuud xamtaraza, azalai bylgemyydii togtoozo bai na. Bideş tiime bylgem togtooxo baigaabdi. Ene xebeeree, gansa gansaaraa huuxadaa xezeedeş yndiixegyi bainabdi. Bajaşuul maşiinatai, taraa taridag baixa. Bide jyyş ygei...—geed xelexedenь zarimanь jixe margahan janzatai yge duugyi bolon gazar xaraad huuba. Nege zarimanь Gynsenei xelexede tereeniii jixe honirxon şagnaad zybşөөxe tylebtei baigaa hen.

Tiin, udaaşgyi maşiiniin bylgem 7-8 ygeitei ailnuudaar byrideze togtohon baigaa. Gynsen tereeniii udaridaza jabuulza exilee. Gynsende iime jixe xydelmeriii sagaan tala dunda bodxoxonь nelieed berxetei baigaa. Gebeş, xeden maşiina gyrenhөө abaad, xydelmeriee exilen baitar, Xezengede ba Xylei tosxondo komuuna togtoogdood baina geze xelsedeg bolbo.

—Komuunada oşozo orojo,—geze Gynsen exedee xeleze, ygedөө oruulaad, Xezenge oşozo komuunada abtaad, gertee buzaza jirexedenь:

—Ygei, basagan, komuunada byy orojo,—geed xynhөө duulahan eldeb jyyme jariaad, exenь taha arsaba. Gynsen tereendenь toron togtongyi tesengiigөөr xamtiin azalai aşag tuhii xeleze zybşөөlgehen baigaa.

Xabar bolbo. Tariaanda orolgon bolbo. Gynsen brigaadada jabalsaa. Tiigeed, namar modonoi azalda garalgan bolbo. Gynsen baha tedentei modonoi azalda garalsaba.

Tereenei hyyleer, kolxoozoixinoi xamtiin suglaan bolzo, Gynseniii kolxoozoi feermii erxilegşe bolgobo. Gynsenei ene xydelmeride oroxodo, malnuud yxedeg, azal xydelmerinь zadarxai muu baiba.

—Tere malş yxөө. Tereenee ab!—geed, zarima hamagad gyildeze jireed oşodog baixa. Xediiş berxe baigaa haanь, Gynsen tereende toron togtongyi, feermiin xydelmeriii haizaruulxiin tylөө tesengiigөөr xydelmerileze, 1932 onoi namar feermiingee xydelmeriii xyl deerenь xysed tabiza şadahan baigaa.

Aimagai ceentr deere xydөө azaxuin viistavka bolbo. Tereende ene kolxooz xojordoxi huuri ezelehen baigaa.

1933 on Ijyyli...

Xezengiin paartin jaşeika paartin aktiivai kyyrsede jabuulhan baigaa. Tereenei udaa Soveed—paartin hurguulida Xiaagta goorod jabuulba.

— Erdem bagatei aad iime jixe hurguulida oroxodo nelieed xyşer baigaa hen. Negete nege bagşa klaasta orood, yroog xeze baitaraa „taa bişexee zalxuurnagyt“ geze asuugaa hen. Eneeniii duulaad baixadaa, xorom xyrөөd, zaal haa iilgeze baixaa bolixob geze sedxilee xatuu tabiaad, oroldo-oroldohoor, hyylei hyylde xyndiin graamota abza, erxim hurhanai tylөө şagnal abaad, ene hurguuliaa dyyrgee hem,—geed nyx. Gynsen Ajuuşeejevna jarina.

Tereenei hyylde, BK(b) P-iin Xoriiin aimagai komiteed Anaagai somonoi „Staalinai Zam“ kolxoozoi tyryylegşe bolgohon baina.

Tende oşon gexedenь, ybehende oroxo sag bolhon bolboş, 17-8 komuudhaa bişe jamarş beledxelgyi huuza baigaa hen.

Gynsen emeel mori unaad, Anaa golii uragşa xoişonь heter jabaza, beledxel tyxieerelgii şuud zahaad, ybehende oruulza şadaxahaa gadana, azaxuin talaar handaran unaza baigaa kolxoozii өөdenь tatazь şadahan baina. Xyndii byri tarahan kolxoozuudii tybxinehei baidaltai bolgoxiin tylөө jixe xen oroldolgo gargaza şadahan baina.

1935 ondo Aşangiin somonoi soveedai tyryylegşe bolgohon baina. Nyxer Gynsen myn endee nelieed jixexen xydelmeri jabuulhan, kolxoozuudii azaxuin ba emxidxelei talaar byxezyylhen baina.

Ene baigşa 1937 onoi oktiaabriiin 20-hoo BK(b) P-iin Aikoomai instryyktor bolgogdood xydelmerileze baina.

* * *

Nyxer Cedeenova Gynsen Ajuuşeejevna xadaa, Soveed zasagai Staalin tabanzilnyydei yjede xymyyzyylegdehen bolьşevig kaadrnuudai negen myn bolno. Nyx. Cedeenova xadaa mynөө SSSR-ei Verxoovno Soveedai Nacionaalьnostinuudai Soveedai deputaadai kandidaadta debzyylegdeed Ulaan-Yde goorodoi ookrugta ballotiirovaluulxiin zybşөөl ygөөd baina.

Xorologşodoi gemei tylөө traktoriistnar xariuusaxa geze jaaxa jym?

(Xorihoo abtahan bişeg)

Xezengiin maşiina-traaktorai staancada xorololgo xeze baihan Skvorsoov, Boroonnikov ba Sedlekoov gegşed 1937 ondo traaktorai zahabariii zoriuuta muugaar yngergehen baixa jym.

Tereen deerehee ba baha dyrşelgyi traktoriistnarii brigadiir bolgohon uşarhaa goriuuçanь xөmgyi jixeer, gargaşalagdahan baiba. Boroonnikov ba Sedlokoov gegşed mixaaniguud baixadaa traaktornuudii „zahaabdi“ geze niyde byglөөd le orxidog hen.

Binziin, kirosiin, avtool g.m. tyseb noormohoo ylyygeer gargaşalagdahanai tylөө gem jalii mynөө bolxodo traktoriistnarta toxoxo tuxai şine direektor nyx. Cereenov hanaaşalga gargaba. Ene bolbol xorologşodoi gemii jamarş zenegyi traktoriistnarta toxood, laisadii ymegşelxe gehen jabuulga myn bolno.

Traktoriist.

Daisanai yydxehen „nair“

Oktiaabriiin 20-oi yder, Tamşiin somonoi „Socialiizm“ kolxoozdo aixabtar jixe arxidaan bolzo, xeleşegyi munxai xeryyl suujaan garba. Kolxoozoi pravleeni bolbol tariaagaa xuriaaza dyyrgehenei bajarta geze, 40 liiter xara arxitaigaar „nair“ xehen baina.

Kolxoozniguud arxi uuza hogtoxodoo өөhөd xoorondoo angi byleg bolzo xereldeed, xeterxedee xutaga şybege barіza beje bejedee dobtololsoxoo hanahan baina.

Ene bolbol daisan elementnyydei xoroto zoriigoor yydxehen muuxai xereg. Kolxoozoi tyryylegşe Arijaazabai gegşe jamar xyn be?—geze hezeg tyrexөөr baina. Kolxoozoo butargaxa jabadal yydxeze baihanь elirne bişe aal!

Burgaahanov.

Xөzөө ygtөxe şagnal geeşөb?

(Kolxooznigai bişeg)

Biçyyrei aimagai, Bodonguudai somonoi, Moolotovai neremzete kolxoozoi pravleeni bolbol Baga-Xunalein MTS-ei traktoriistnarta udaarna hainaar xydelmerilhenei tylөө şagnal ygexe tuxai şiidxeberi gargahan baigaa. Eneeniii traktoriistnarai brigaadiin suglaan deere sonosxohon baixa jym.

Teed, mynөө tere togtooloi johoor şagnal ygene aa gy geed xylieexede, byri ygei, xoohon saarhan deere xosorbo. Ene şagnal jyre ygtөxe jym geeşe gy? D. Cerenei.

Azal xexede urmatai baina daa...

Zediin aimagai Sagaan-Usanai „Galai-Oşon“ kolxoozoi kolxoozniguud өөhediingөө dunda staxaanovtan udaarnigai xydeleeniii yrgөөr delgeryylhenei aşaar, xamag byxii azal xydelmeriee hainaar dyyrgeze baina.

Tariaa soxilgii dyyrgebe. Gyrenei urdaxi xamag byxii ujalganuudaa sym gyisedxexe dytelөө. Xamta 6000 tolgoi aduu maldaa ybelei dulaan bairanuudii zoxid hainaar bariza duuhaba. Kolxozniguud bygedөөrөө yseg bişegte huralsaza bainad.

Manai azabaidal bajan, kylьtyyrne sengelig boloo. Iime baixada azal xexedeş urmatai baina daa.

B.S. Samdaanov.

HUNGALTIIN AMZALTII HUNGUULIIIN UÇAASTAG ŞIIDXEXE JOHOTOI

UÇAASTAGAI HUNGUULIIIN KOMIISIIN ZASEDAANI DEERE

(Ulaan-Yde goorod)

Nojaabriiin 18...

Barilgaşadai klyybei negen tahalga soo Ulaan-Ydiin 19 uçaastagai hunguuliiin komiisiin geşyydei tyryyşiin emxidxelei zasedaani bolbo.

Uçaastagai hunguuliiin komiisiin tyryylegşe nyx. Sookolov gegşe yge xelebe.

—...Manai uçaastag Yde myrenei baruun erje şadar baina. Uçaastagai ceentrenь tendexi baanno - paraşeeşna kombinaad bolxo jym,—gexiin xamta, nyx. Sookolov tende xexe bytөөxe azal xydelmeri tuxai xelebe,—goorodoi soveedai zoxioohon spiiske şoo hungagşadai nere obogii xazagairuulhan gy, ali oroidoo ailii ail xebeerenь spiiskede oruulangyi martaza orxihon baina geeşe. Ende, tere uçaastag deere Byydnikov geze 75 nahatai ybegentei uulzaab. Tere ybegen spiiskede oruulagdaagyi baiba. „Jyyndeb“ geze asuuxadamni „biş, xybyyn, ybegerөө geeşeb. Manai ede zaluuşuul duugaa ygeg geehemdi. Tiigeed namai spiiskede oruulaagyi jym“ geze jariba. Ede bygedii zahaxa manai tyryyşiin yyrge...

Ene zuuraa komiisiingaa geşyydei nere obogii baisaan yzexedenь, nege geşyynhee bişenş, bygede buruu nerelyylhen gy, ali tomilogdohon organizaacanь ondoo baixa zerge xazairalganuud dyyren baiba. Gadana, nege geşyyniinь yşөө oldoogyi baina.

* * *

Baisaaxada, Ulaan-Ydiin gorsoveed (nen tyryylen, gorsoveedai tyryylegşii tyr ologşo Kyznicoov) bolbol hunguuliin kampaanida xaişa xereg xandaza orohon ba mynөөş boltor xuuşan janzaaraa baihanь eli bolno.

Ene xebeeree baaxanş tesexe bolxo ygei. Tusxai tobşolol gargaxa xeregtei.

Z.

Hunguuliiin 13-daxi uçaastagai komiisa hulaar xydelmerilne

Hungagşadai spiisegyydii sag soonь zoxioozo, bygede niitiin sonosxol bolgon tunxaglaxa jabadalii azaglaza baixanь hunguuliiin komiisiin negen şuxala yyrgenь bolno, geze „SSSR-ei Verxoovno Soveedta hungaxa hungaltiin tuxai Dyrim“ xadaa zaahan baina.

Xedii tiime bolboş, Ulaan-Ydiin goorodoi Soveed bolbol hungagşadai spiisegii zoxioozo, mynөө xyrter bygede niitiin xaraxaar gazarta niaagaagyi. Yligerlexede, Mongol yilьciin 40-dexi noomerto baigaa, şine barigdahan hurguulida, hunguuliiin 13-daxi uçaastagai ceentr baina. Ene hunguuliiin uçaastagai negen hungagşanь bolxo tuladaa tere uçaastagta xabaatai aad, erxee xahagdahan xynyyd orolsoo ygei jym aa gy, miniii ba myn miniii bylenerei spiisegii zybөөr zoxioogoo gy, tede bygedii xaraza yzexe geze, ene hurguulida hyylei 3-4 yder, yder byri jabanab. Mynөө xyrter hungagşadaigaa spiisegii xynei xaraxaar gazarta niaagaagyi baina.

Ene bolbol jyy xaruulnab gexede, 13-daxi hunguuliiin uçaastagai komiisiin xydelmeridөө hulaar xandahanai yrii gerşelne.

Uşar iimiin tula, hungaltiin dyrimii xazailgaza baihan tusxaita niuurnuudii xariuusalgada xabaaduulxa ba hunguuliiin uçaastagai komiisiin hungaltiin urda teexi xydelmeriii bolьşeviigşelen emxidxexii ene uçaastagai paartin organizaaca oroldoxo johotoi.

N. Kootov.

Ed xereglegşed 700 milioon tyxerig ximagadaba

SSSR-ei Aradai Komisaarnarai Soveedai 1937 onoi ijyyniiin negenei togtooloor xlop çaatobymaazno, xilgaaban ba olohon bydyydei, arhan ba reziine gutalai, parfiumeeri ba tyaleetne myiliin, ojodoloi maşiniin, angai arhanai (meexa), patefoonoi, sportiivno tovaarai, elektrolaampiin, sonxiin şilei, deede soortiin papiroos ba zuruulai yne sen doosoluulagdahan baigaa.

Udaanь, ijyyliiin negenhee ojodoloi ba trikotaazno edlelei, golantereino tovaarai, meebelь ba myzekaalьno instrymeentiin, naadxuur ba huralsalai xeregselei yne sen baha dooşoluulagdahan baina.

Tiin, deere dursagdahan ed tovaarii şine ximdarahan sengeer xudaldaza abhan arad zon bolbol 1937 onoi ijyyniiin negenhee oktiaabriiin negen boltor 700 milioon tyxerig ximagadahan baina geze SSSR-ei dotoodo xudaldaanai Arkomaad dyn gargaba.

Xariuusalgata redaaktorii tyr orologşo V. LODOOJEV.

ERDEM KINOO
AIDAGGYIŞYYD

PROGREES KINOO
EXE ORONOI TYLӨӨ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь — 3-23, сельхозотдел — 7-55, промотдел — 5-07.

MASSR-ei Azyilledberiiin Arkomaadai tipograafi

Ypolglavliit 1250